

Utbildningsinspektion i Asperö skola och Brännö skola, grundskola F-3

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, stödinsatser och bedömning av lärandet. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av rektorsområdet

Asperö skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	20
Förskoleklass	8
Grundskola	17

Brännö skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	33
Förskoleklass	8
Grundskola	26

Utbildningen vid Asperö skola och Brännö skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1–3.

Eleverna i Asperö skola är åldersblandade i en klass med årskurserna 1–3. Förskoleklassen och förskolan är belägna i nära anslutning till nämnda klass. Asperö skola är en av de äldsta skolorna inom Styrso området och har bedrivit verksamhet sedan 1960-talet. Tillbyggnad gjordes under 1980-talet.

Eleverna i Brännö skola är indelade dels i en klass med förskoleklass och årskurs 1, dels i en klass med årskurserna 2–3. Eleverna arbetar omväxlande från förskoleklass till årskurs 3 i skiftande gruppkonstellationer. Brännö skola byggdes 1999 och i januari 2004 stod förskolans olika intilliggande lokaler klara.

Eleverna bor på Asperö respektive Brännö och går till sina respektive skolor.

Det är en mycket harmonisk stämning på båda skolorna.

Genomförandet av inspektionen i Asperö skola och Brännö skola i stadsdelen Styrso

Skolverket sände den 24 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Asperö skola och Brännö skola har bestått av experterna Agnetha Ardfelt och Leif Hagstrand. Besök i Asperö skola genomfördes den 19 november 2004 och i Brännö skola den 30 november 2004.

Skolverket kommer att följa upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

För stadsdelen upprättas även en stadsdelsrapport där stadsdelsövergripande förbättringsområden tas upp. Skolrapporten bör därför läsas ihop med stadsdelsrapporten.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Asperö skola och Brännö skola i stadsdelen Styrö, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Asperö skola och Brännö skola genomfördes formella intervjuer med rektorn, elever från förskoleklassen och årskurserna 1–3 samt personal. Inspektörerna besökte lektioner i grundskolan men också verksamheten i förskoleklassen och förskolan.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit utfall ur ”Balansen”, ett kvalitetsverktyg gemensamt för Göteborgs kommun alla skolor som bygger på enkätfrågor till elever, föräldrar och personal kring nöjdhetsgraden av ett antal faktorer. I samband med ett ledningsbyte har resultaten för år 2003 från elever och personal inte lämnats in utan endast föräldrasvar går att ta del av. Enligt rektorn går det därför inte att ta del av ett helhetsstäckande resultat.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Eleverna på Asperö skola och Brännö skola framför att de trivs bra och känner sig trygga såväl under skoldagen som på väg till och från skolan.

I Asperö skola uttrycker eleverna vid samtal att de har klassråd varje vecka och inför detta skriver eleverna lappar om vad som är bra i klassen och sedan diskuteras detta på klassrådet. Eleverna skriver ”snälla saker” till varandra. Eleverna känner att läraren bryr sig om dem även om hon är sträng. Eleverna berättar att de dagligen diskuterar hur man ska vara mot varandra och att de är bra på att argumentera.

Eleverna tar ansvar för sin miljö genom att varje vecka plocka skräp på båda skolorna inom ramen för ett miljöprojekt. Inspektörerna observerar att eleverna på båda skolorna i övrigt sällan tränas i att ta ansvar för sitt lärande, vilket kan förbättras.

Eleverna tycks respektera varandra och är väl medvetna om svagheter och styrkor i gruppen.

Eleverna menar att det inte förekommer mobbning men en hel del småbråk som eleverna betecknar ”skojbråk”. Det är sällan handgripligt ”storbråk” utan mer skrikande åt varandra. Har det varit bråk så diskuterar man detta direkt under påföljande lektion och eleverna är nöjda med hur de reds ut.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna trivs bra och har en harmonisk tillvaro. Värdegrundsarbetet är ett dagligt inslag i skolarbetet som ger goda resultat.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Asperö skola och Brännö skola säkras elevernas måluppfyllelse enligt klasslärarna genom ett antal prov, tester och förhör. I samtal med lärarna framkommer att de i årskurs 2 använder tester, förhör, prov och diagnoser för att säkerställa elevernas kunskaper. Uppnåendemål eller strävansmål diskuteras inte med eleverna.

Eleverna arbetar vid inspektörsbesöken inte med individualiserat arbete utan alla arbetar med samma uppgifter enligt lärarens planeringar. Eleverna tycker att de lär sig mycket och kan vid samtal med inspektörerna stolt redogöra för vad de lär sig. Både lärarna och föräldrarna instämmer i att eleverna lär sig.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas kunskaper följs upp under de första tre skolorna. Eleverna kan redogöra för vad de lär sig och är stolta över det. Deras kunskaper om målen bör dock förbättras.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Eleverna i Asperö skola och Brännö skola visar hög grad av respekt för varandra och känner sig trygga. Eleverna kan vid intervjuer inte redovisa hur de får inflytande över sitt eget sätt att lära. Ett formaliserat inflytande får eleverna emellertid vid klassråd, vars kvalitet skiftar mellan de båda skolorna. På Asperö skola finns ett skolråd där representanter för förskolan, förskoleklass och årskurserna 1–3 finns representerade. Brännö skolan har klassråd och elevråd, genom vilka de kan framföra olika åsikter.

I Asperö skola och Brännö skola fungerar föräldrasamverkan bra.

På skolan finns ett elevhälsoteam, som är ett övergripande team för alla skolor tillhörande Styrso stadsdelsnämnd. Skolorna arbetar förebyggande mot all form av kränkande behandling genom ständiga samtal mellan elever och personal. Handlingsprogram mot alla former av kränkande behandling finns.

Skolsköterskan kommer till skolorna två till tre gånger per termin eller som en elev uttryckte det: ”hon var här 1981, för då hade en elev brutit ett finger”.

Eleverna har inte varit delaktiga i att ta fram veckoplaneringar eller längre planeringsområden för att nå målen. Uppföljningar och utvärderingar av elevarbete görs inte systematiskt, däremot fick inspektörerna ta del av hur eleverna på Asperö skola redovisade en veckouppgift inför varandra och där åhörarna gav respons. Detta utfördes av samtliga elever vid besöket.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det finns ett väl fungerande arbete mot kränkande behandling. Skolorna arbetar också för en god arbetsmiljö. Elevernas inflytande bör dock utvecklas.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Asperö skola och Brännö skola har upprättat kvalitetsredovisningar 2003 som inspektörerna tagit del av. De prioriterade områdena i Asperö skola och förskola är: Barns rättigheter, språkutveckling, ge barn insikt om naturens kretslopp och individuella utvecklingsplaner (IUP). De prioriterade områdena för Brännö skola och förskola är: Närmiljön på Brännö och i södra skärgården, portfolio och information till föräldrarna.

Eleverna har längre lektionspass med avbrott för rast.

Stödundervisning ges antingen av specialpedagog, som är gemensam för Styrsoområdet, eller av klassläraren efter handledning av specialpedagogen. För elever i behov av särskilt stöd upprättas ett åtgärdsprogram av klassläraren och specialpedagogen, tillsammans med elev och föräldrar. Programmet följs upp. I vissa fall sätts elevassistent in om behov finns.

Vid besök i klassen framgår att eleverna arbetar utifrån lärarens planering. Inspektörerna ser inte att undervisningens innehåll bidrar till att utveckla elevernas eget sätt att lära. Till exempel framkommer vid intervjuer med eleverna att lärarna inte utgår ifrån vad varje elev har för förkunskaper inför planering av ett nytt arbetsområde. Bedömning av elevernas kunskapsutveckling sker inte heller tillsammans med eleverna.

Eleverna tycks ha små möjligheter att välja arbetssätt och arbetsformer, vilket inte främjar elevernas olika sätt att lära.

På skolorna finns inga elever i behov av modersmålsundervisning eller svenska som andraspråk.

Lärarna upprättar egna anteckningar om elevernas kunskapsutveckling. Ett underlag för individuella utvecklingsplaner (IUP) utvecklas under läsåret 2004/2005 för att kunna tas i bruk läsåret 2005/2006. Vid utvecklingssamtalen en gång per termin går man igenom respektive elevs samlade dokument i form av portfolio. Detta material har skickats hem före samtalet. Det material som inspektörerna tar del av vid besöket är av god kvalitet.

Personalen vid Brännö skola har genomfört en friskvårdssatsning vid ett flertal tillfällen som kallas Walk and Talk. Inför varje promenad bestäms dagens samtals- och studieämne. Hela klassen promenerar tillsammans med sin lärare mellan 30 och 60 minuter.

I Asperö skolas kvalitetsredovisning redovisas att föräldrar i "Balansen" har en hög nöjdhetsgrad utifrån de områden som de tillfrågats om.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det finns en väl fungerande form av dokumentation kring elevernas utveckling. Friskvårdssatsningen Walk and Talk är ett gott exempel på rörelsemoment under veckan.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Asperö skola och Brännö skola leds av en och samma rektor. Rektor, som tillsattes våren 2004, är välkänd och omtyckt bland eleverna. Personalen har stort förtroende för sin rektor. Rektor känner dock att det är svårt att få tid till pedagogiska diskussioner kring ökad måluppfyllelse, vilket också understryks av personalen. Utifrån vad som framkommer i intervjuer och vid observationer anser inspektörerna att uppdraget i 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) bör tydliggöras för personalen på Asperö och Brännö.

Arbetet med att ta fram en arbetsplan, som beskriver hur personalen tänker arbeta för att eleverna ska nå målen, har vid inspektörsbesöket inte påbörjats men är planerat att starta snarast.

Kvalitetsredovisningen per skola är gjord enligt en mall som är gemensam för Styröskolorna. Ett fåtal prioriterade mål finns per skola samt en plan för måluppfyllelse, resultat och åtgärder.

Arbetet med att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen bör utvecklas genom att skolornas mål för utbildningen tydligare beskrivs och systematiskt följs upp. Kvalitetsredovisningen bör på ett mer utförligt sätt beskriva i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och vilka åtgärder som skall vidtas om målen inte har uppnåtts.

Skolorna arbetar med utvecklingsprojekt och då utifrån områdena natur och miljö samt läsutveckling (LÄSÖ - Läs i södra skärgården).

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetet med att tydliggöra målen för utbildningen bör förbättras bl.a. genom framtagande av en arbetsplan.

Skolans kvalitetsredovisning bör också utvecklas så att den mer utförligt beskriver i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och vilka åtgärder som skall vidtas om målen inte har uppnåtts.

Uppdraget enligt Lpo 94 bör tydliggöras och diskuteras med personalen på Asperö och Brännö skolor.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Asperö skola och Brännö skola är elevernas tillgång till utbildning god. Eleverna erbjuds skolbarnsomsorg från tidig morgon till sena kvällen eftersom föräldrarna oftast har lång väg till arbetet.

Utbildningen är avgiftsfri. Föräldrarna lämnar frivilligt hundra kronor per läsår till en klasskassa. Denna används när eleverna ska besöka teater, museum och andra utflyktsmål.

Föräldrarna informeras om verksamheten via föräldramöte, veckoblad, infoblad, utvecklingssamtal, elevernas egna veckoböcker och skolrådet.

I Asperö skola väljer eleverna i förskoleklassen och årskurserna 1–3 vid ett tillfälle under veckan vad de vill fördjupa sig i under tiden för elevens val. Brännö skola erbjuder inte elevens val.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna har god tillgång till utbildning och omsorg. Elevens val erbjuds dock inte till eleverna vid Brännö skola, vilket är oacceptabelt.

Informationen till föräldrarna är god.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Asperö skola är man idag mycket trångbodd och personalarbetsplats, rektorskantor och utrymme för skolköterskan saknas. En tillbyggnad planeras vilken kan vara klar inom de närmaste åren.

Brännö skola har sedan nybyggnationen fått väl anpassade lokaler för att underlätta elevernas möjlighet till ökad måluppfyllelse. Personalen har därigenom också fått goda arbetsplatsmöjligheter.

Skolornas personal har pedagogisk utbildning. Kompetensutvecklingen, som personalen ger uttryck för att vara mycket nöjda med, sker såväl enskilt som gemensamt med personal från övriga skolor inom stadsdelen.

Läromedel och annat undervisningsmateriel är i behov av uppdatering. Vid Asperö skola finns rikligt med litteratur som till stor del tillhör läraren privat. En dator är nätansluten och vissa datorer fungerar inte.

I Brännö skola fungerar den dagliga verksamheten utifrån samma förutsättningar som för Asperö skola, där skolbarnsomsorg och skola vävs samman till en heldagsverksamhet. I anslutning till nybyggnationen upprustades en del av undervisningsmaterialet samt tillkom ett bibliotek gemensamt för skola och privatpersoner.

Eftersom Asperö skola inte har en egen idrottssal åker eleverna till Brännö skola en gång per vecka för att ha ämnet idrott och hälsa. Emellanåt kan de välja att istället gå till Krabbegården, som är en fristående fritidslokal på Asperö.

Skolmaten lagas på respektive skola och är mycket omtyckt av såväl elever som personal.

Skolans resurser grundas på Göteborgs kommuns tilldelningsmodell.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Asperö skola och Brännö skola överlag har förutsättningar för att eleverna skall kunna nå de nationella målen.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Asperö skola och Brännö skola är av god kvalitet. Värdegrundsarbetet är ett dagligt inslag i skolarbetet och ger goda resultat. Det råder en god atmosfär bland eleverna och personalen och eleverna trivs bra. Dokumentationen av kunskaper är också av god kvalitet. Eleverna erbjuds en god utbildning och omsorg och det finns förutsättningar för att eleverna skall kunna nå de nationella målen.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas kunskaper om målen för utbildningen,
- elevernas inflytande över sitt lärande,
- tydliggörande av målen för utbildningen och av uppdraget enligt Lpo 94 samt
- kvalitetsredovisningen.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Vid Brännö skola saknas elevens val (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2005-10-17

Göteborg

Agnetha Ardfelt

Leif Hagstrand